ANY IV BARCELONA 27 DE FEBRER DE 1913 N.° 120

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLÉM

La llengua Catalana amb caràcter oficial per totes nostres relacions inclús amb el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la llegislació civil i per el règim intern de la Nacionalitat Catalana i per a ser àrbitres de nostra administració.

Que siguin Catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions o impostos per contribuir als gastos generals de l'Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supresió de quintes o lleves i facultat de poder contribuir a la formació de l'exèrcit de l'Estat espanyol per medi de voluntaris o diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realitza la Unió Catalanista, tenen el dret i el dever de cooperar-hi tots els Catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme Català, qualsevulga que siga llur pensar i sentir en materies **rel-ligioses, polítiques o socials.**

A manera de tema actual

HEM arribat de nou an aquelles tongades que'ls periòdics catalans tenen una secció el-lectorera, accedint a l'interés general per a la lluita d'una propera campanya, que, nosaltres al comentar-la hem de dir-hi unes paraules avençadament.

Així com la nostra veu s'aixecarà sempre contra les energíes que acapara la lluita electoral de diputats a corts espanyoles, no es pas lo mateix tractant-se d'el-legir regidors o diputats, *provincials* diguem-ne.

Oblidant antics convenciments, vingué una tranzacció—la corrent hi portava—una covarda indiferencia del catalanisme íntegre; i si no amb vots seus, al menys sense oposició dels homes que li resten incondicionals, han anat al Congrés espanyol, uns diputats Catalans, alguns i tot catalanistes. I es hora de preguntar: per què? I la resposta enfondra una greu tortura del cor noster, que ja endavinava la inutilitat de tot l'enrenou.

A Madrid, han fet mes que impedir-los la tasca catalanitzadora, somni d'alguns, massa decantats al optimisme; ens han fet malbé elements que eren una bella esperança; n'han decepciouat alguns, han empeltat la seva tramoia politicaire en altres; els podríem comptar amb els dits els que n'han sortit sense cap tara, sense cap renunciament dels ideals que'ls portaren al triomf, molts cops—cal dir-ho—tranzigint en les irreflexives exigencies materials dels representants, fins a rastrejar per els ministeris pidolant l'almoina d'un pont o la ridícola subvencio per l'Ateneu del Cassino d'abaix o d'adalt.

Mentres an aquella casa dels lleons de bronze no's pugui dir; «Senyors, nosaltres venim per la llibertat de Catalunya», caldrà aconcella l'abstenció intervencionista en llurs tasques. De que hi parlaràn els nastres intranzigents, coibida la seva pensa davant dels opressors de la Patria? Es que, una donzella pot parlar amb serenitat, amb el que l'agarrotà per a satisfer baixes maleses, si no es per a evocar-li el seu dret de reabilitació?

Però, ara, germans, es tot una altra cançó lo que's canta.

Avui s'han d'el-legir homes per a corporacions ben nostres, que, si en l'abominable esquarterament *provincial* semblen destriades, no es pas difícil acoblar-les, refent la Generalitat històrica en moments d'alta conveniencia patria, com s'ha demostrat suara.

I es per això que sortim, en aquets moments que potser ja no hi som a temps, recomanant a les entitats que's diuen infiltrades de nacio-

nalisme, el major interés. desposseit d'apassionament, per a que'ls homes esclarits no'ls pugui semblar un sacrifici l'acceptació de càrrecs populars, que altres espavilats envejen prou; que vegin que'ns desfem tot lo possible, d'aquestes mangonetjos a la espanyola, que be'ns costarà prou d'escatir-nos la forta influencia de tants anys.

Si encara no's pot lograr—vergonya nostra!—el que tots els Catalans s'ajuntin per a anular el qui es enemic de la Nació, al menys que s'acabin les humiliants travetes de cassinet, que'ls uns perque porten una lletra més ençà o més enllà del nom colectiu, esdevenen joc de nois grans, amb la natural alegría dels forasters i caragirats, que'ls vé com l'anell al dit per empenye la porta de les nostres corporacions, que d'altre modo s'haurían hagut de contentar amb el pedrís d'entrada.

L'hem vist capgirats dies hà aquest bon sentit que demanem com un retorn a la llògica mes simple, i per xó deiem que potser ja no hi som a temps, malauradament. Perque, passa en la gent catalanitzada una folla crissi de raó i serenitat que be'n fa fer prou de maleses, com si'l dimoni hagués ficat la banya en els seus actes i entortolliga que fa fort fins a portar la malvestat i l'extermini; tota la feina d'anys i sacrificis innombrables!

Això que'n diuen coalicions ha eixit arreu de Catalunya com un fantasma que vol sortir amb la seva. An aquí els regionalistes creuen que l'amic sortiría si tingués l'apoi de tal personatge, arrossegador de gent espanyolista; a n'allà l'Esquerra, en nom d'una llibertal feta expressament per a els casos de conquerir el triomf d'un nom, que entre'l grupet té una barbaritat de simpatíes, vinga pactar aliances amb gent que's diu autonomista perque'l nom vesteix quisab-lo, sense pensar en la seva catalanofonobia, en els seus continuats insults a les nostres coses.

Com s'haurà de dir que tot això es humiliant, indecorós i avorrible!

Sigueu un moment reflexius, per propia dignitat. Desposseiu-vos en les crítiques circunstancies de l'interés partidista que'ns enverina les decissions i penseu no més que en l'interés suprem, aquell qui a voltes heu demostrat adoració elogiable. Ja no's tracta d'el-legir aquells representants a les Corts de l'estat, marxants d'obres públiques i apoiadors de subvencions a calamitats, davant del govern, que qui més ne conquereix, que vol dir qui fa més blincaments. es el que s'emporta l'anomenada de triomfador, encara que llenci als peus d'una poltrona ministerial tota la dignitat i fermesa de llurs conviccions polítiques. Es per aquesta tasca que pot esdevenir patriòtica, de corporacions avui ben desfigurades del nostre sentiment, precisament els llocs que's poden convertir en baluarts de la renacionalització, si els homes que novament hi governin estàn amarats dels nostres ideals. I per xó cal portar-hi patricis honorables de la mena de aquells que s'hi han d'arrocegar fins a la exigencia de tot el poble: els voluntariosos disposats als més grans sacrificis: els irreductibles de tranzigencia catalanitzadora, els intel-ligents i bons ciutadans tots d'una peça.

Si les entitats capdevanteres d'organització el-lectoral, fessin surar aixís, l'ideal per sobre les baixes miserietes, ningú s'hauría d'avergonyir mai dels seus actes, la funció del sufragi esdevindría allavors una cosa honorable i els orientadors de la multitut, sempre excesivament creienta i resignada, hauríen fet un bon servei a la causa de Catalunya.

J. JAUMANDREU.

Esguards

...L'any 1714 ens varen assaltar la ciutat; pero ara volen assaltar-nos la familia...

No n'hi ha prou de que la mainada Catalana hagi de cantar en les escoles oficials, himnes a una bandera que no es la de la seva Patria. No n'hi ha prou d'enviar-nos una allau de mestres forasters que han de probar de corrompre en flor les futures generacions Catalanes. L'esperit de la discordia ha d'entrar fins a la intimitat de la nostra llar; i entre la voluntat del pare i els fills s'hi ha de posar l'arbitrarietat d'un notari foraster que no entendrà la llengua nostra, ni sabrà res de la nostra manera d'èsser, ni dels nostres sentiments, ni dels amors de la nostra familia.

La familia es el vincle natural de l'amor; hi ha en el seu si com un efluvi de divinitat; en ella, les generacions van florint la eterna renovació de la terra; i si una commoció pertorba la pau del seu viure i estronca la serenor del seu curs, en el mon hi ha quelcom que s'atura

i es trastornat el curs ascensional de la vida eterna.

Per això els atacs a la familia, son els atacs mes funestos per a la vida dels pobles. Robeuli a un poble la seva personalitat política; postergueu la seva llengua; esborreu els sagrats preceptes del seu Dret: que, mentre dintre de quatre parets una familia germini aquell poble serà viu i no podràn aturar, totes les cadenes, la seva ressurrecció i el seu retorn a la plenitut del viure; perque la bojrosa fumerola que s'alçará d'aquella llar, portarà en la seva esbalaida blavor, la consagració d'aquella personalitat alli dintre feta carn, i d'aquella llengua que hi serà parlada, i d'aquell Dret que serà mantingut en aquells homes per una suprema voluntat emanada del cel i del mar i de les montanyes d'aquella terra.

Per això, pensem en el tràgic trasbals que sofriría la nostra Patria si els seus enemics—els qui senten odi o menyspreu per les nostres coses—passessin a regular el curs de la seva vida interna.

...El dia que'l primer notari anti-catalá, entrará en una masía de la nostra Terra, si una pedra no li cau al cap des de la barbacana aquell dia serà una fita de dolor en la tragedia de la Catalunya nostra qui haurà de veure violada per l'invasor la virginitat de la seva llar...

Aquest es el preu a que'ns voleu fer pagar governs espanyols, l'aprovació de la nostra Mancomunitat? Massa cara us la voleu cobrar, esclavitzadors de la nostra Patria. Massa cara; que ja us la donem per aquest preu de jueu.

Que mes preferim tenir politicament esquarterada la Terra, que no pas que'ns esbarrïeu la familia.

...L'any 1714 ens varen assaltar la ciutat; pero, alerta, Catalans! que ara ens están espanyant la porta de casa!

MAIG.

ENGLANTINES

LA BALENGUERA

La balenguera fila, fila,
la balenguera filarà.

Cançó popular.

La balenguera misteriosa
com una aranya d'art subtil,
buida que buida sa filosa,
de nostra vida treu el fil.
Com una parca be cavila,
teixint la tela per demà.

La balenguera fila, fila,
la balenguera filarà.

Girant la ullada cap enrera,
guaita les ombres de l'avior,
i de la nova primavera
sab aont s'amaga la llavor.
Sab que la soca més s'enfila
com més endins pot arrelâ.

La balenguera fila, fila,
la balenguera filarà.

Quan la parella ve de noces
ja veu i compta sos minyons;
veu com devallen a les fosses
els que ara viuen d'il-lusions,
els que a la plaça de la vila
surten a riure i a cantâ;

La balenguera fila, fila,
la balenguera filarà.

Bellugant l'aspi, el fil capdella,
i de la Patria la visió
fa bategar son cor de vella
sota la sarja del gipó.
Dins la profonda nit tranquila
destría l'auba que vindrà.

La balenguera fila, fila,
la balenguera filarà.

De tradicions i d'esperances
tix la senyera pel jovent,
com qui fa un vel de noviances
amb cabelleres d'or i argent
de la infantesa que s'enfila,
de la vellura que s'en va.

La balenguera fila, fila,
la balenguera filarà.

JOAN ALCOVER.

Tornem-hi

CONTEMPLANT la ciutat de Barcelona des de la falda de Montjuic, apar un formiguer. Carros i persones, carruatges diversos i tranvíes amunt i avall que no sembla sino que's cali foc per les afores i quiscun cerqui la salvació per l'altre estrem.

Vista pels molls té un aspecte del caball de bronzo del Retiro de Madrid, gran gavia paradora dels aucellets que se li entraven per la boca. Com el caball la ciutadassa engoleix tot lo que li entra a peu per les carreteres i tota la gentada que li porten els carrils i els vapors a més dels infantons de la propia cullita per anar-los atuint i portar-los al fí cap als cementiris que l'envolten, si no'ls treu a la cuberta d'un vapor d'emigrants.

I tot aquest tràfec de carros i genres i viatges i cadavres es una vida intensa, una activitat de rusc d'abelles, aont per dissort de nostra raça s'hi han aposentat amb persistencia golafre els aligots de la burocracia.

Arreu vos topeu amb ells i arreu topeu amb sa traça lluitadora de dividir per a vencer i de corrompre l'esperit del dominat.

Arreu els espectacles immorals exciten la lascivia; arreu els alcohòlics irriten el fetge i el cervell; arreu la prostitució brinda sos pestífers cossos al jovent, i el joc d'etzar promet fortunes efímeres i la lluita bàrbara s'exhibeix amb donosa magestat i aparatosa buidor. I per tot se troba la botigueta del tabacot i el dècim i per tot hi ha un element oficial amb nómina tentant als més laboriosos a ficar-se en el gremi dels hospicians de l'Estat.

I aquesta eura que s'arrapa al pí de les tres branques, nodrint-se de la sava propia i aixugant el terrer de son peu, sols té un enemic que pot combàtre-la i aquest es el Catalanisme.

Mireu-se, Catalans, vostra terra. Jo no la vui comparar amb la Catalunya d'En Jaume I, amb la dels Consulats de Mar i els Concellers; compareu-la amb la Catalunya de vostra infantesa; pugeu al cim de les montanyes i digueu que se n'es fet aquell bosc que la cobría per tot. Aont són les hivernades fredes de fortes glaçades i neus? Perquè serveixen ara les màximes metereològiques, fidel guiatge dels fenòmens i previsió climatèrica dels nostres avis?

La terra Catalana va reganyant el pinyol rocós de ses montanyes al sól, i sa terra cloròtica, esblanqueida, despullada de l'humor que li arrebacen les pluges xafogoses, se torna xorca.

La nostra parla, influida sens resistencia entoçudida de part nostra per la parla imposada, va perdent ses belleses, deixa de crear mots nous i accepta servilment forasters modismes.

Nostre caràcter s'avergonyeix de sí mateix i en lloc de crear a nostra ètnica i clima el tall dels hàbits, s'habilla com un juglar amb les exòtiques usances que no'ns escauen, com no escau en boca Catalana la parla forana.

I fins en les gestes polítiques i socials (un sol problema partit en dos per millor veure) s'aboca la gentada Catalana a inscriure's en aquests estols remades d'un rebadà que com Moisés els porta deserts a través, vers una finalitat inassolible, mentres el rebadà para la gorra pel mannà que li cau de les altures del poder.

I an aquest Catalanisme, única catapulta capàç d'abatre la destructora influencia forasra; única salvació possible de Catalunya com a raça i com a poble, com a Nació i com a entitat personalitzada, també la divisió l'ha ferit. També la corrupció de càrrecs i prebendes, nòmines i *encomiendas*, ha tentat de corrompre-lo en llur essencia, dient i repetint cent voltes que l'admirable programa de Manresa i Balaguer havía per raó del *mutatis mutandis* passat a programa arqueològic, a joia de museu, que havía esdevingut fora d'*oportunitat* i *pràctica* aplicació, car havíen cambiat els termes capdals del problema.

I aquesta divisió i aquesta corrupció infiltrades en el Catalanisme per homes vanals, enlluernats i equivocats—que de tot n'hi ha hagut,—ha arribat a fer caure en un estat febrós a la Unió Catalanista, tal i com si s'amagués avergonyida, tal i com si's batés en retreta per no confessar l'erro i reconeixer la retirada.

I això no es, ni pot ser, ni será, tan i mentres un Català cregui i aimi amb passió, bojament enamorat, a Catalunya; car tota l'acció forastera no fora altra amb llur actuació anorreadora de nostra personalitat, que accentuar més i més la fretura del programa Catalanista.

Aquest desvetllament i aquesta acció que havíen posat a la Unió en punt de parar ferm les foranes embranzides i que li havíen permés dir amb urc: «això vui i an això arribaré a no trigar gaire», avui esmortuites pel desconcert provocat per la escisió, cal refer-los, i no es prou nostre modest setmanari, de lenta, si bè persistenta acció, i es menester que nostre

estol de propagandistes torni a recorrer la Terra i a sacsejar l'ànima ensopida del nostre poble fent-li treure aquestes toxines i venenos, aquests ensopidors opis que li tenen encantada l'ànima i paralitzada la funció nerviosa, no pas per a operar-li un cranc o reduir-li una trencadura, sino per a anar xuclant com sangoneres tota la sava i vitalitat de Catalunya.

Antics companys de propaganda Catalanista: vosaltres a qui no us ha infectat aquest cianuro de l'estel amb cua centralista; vosaltres, els convençuts i ferms, els reconsagrats: tornem-hi!

MACEO.

Nostra ciutat

NOSTRA ciutat, ordinariament es coneguda pels que la visiten, més aviat exteriorment, lo de sobre, que interiorment, lo que serva la seva fesomía racional cronològica.

Nostres carrers, nostres palaus que tenen el seu propietari corresponent, nostres edificis privats, eclesiàstics i públics, tot això, i fins nostre Tibidabo i tot, no es més que lo exterior de nostre esser ciutadà, una part la més vanal de nostre desenrotllo nacional, de nostra afirmació catalanesca.

Allà on deuen adressar-se nostres passos, si cerquem o pretenem mostrar a quelque catalanòfil, l'ànima afirmadora de nostra raça, es en primer lloc, a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, del Real Patrimoni, de Cala Ciutat i a l'Institut d'Estudis Catalans.

Allà se serva incorrupte el llevat de nostra niçaga, que a través de les centuries, ens parla com parlem, i ens diu coses que ràblen l'amor a Catalunya, com no ho faràn mai totes aquelles vanalitats externes, les quals fins podríen esser assequides o igualades per altres ciutats del món; però lo que jamai podrà esser assequit ni igualat per cap ciutat del món es aquell Arxiu que guarda aprop de quatre milions de documents de nostres reis, de nostres cancilleríes, de tot nostre gloriós passat, lo qual estotxat en més de 13,000 volums no ha sigut explorat encara lo que deuría haver d'esser-ho. Els extrangers, i d'una manera especial en Fincker, hi han dat més importancia que no l'hi havem donat nosaltres mateixos.

El Real Monastir de Santa Clara, aon hi hagué el famós Tinell del rei i antiga residencia dels reis d'Aragó que des del 1714, per haverse fet destruir el barri de la Ribera aont tenían son convent, convertiren aquella senyorial residencia en convent de clausura de les monges benedictines.

Les columnes del temple destinat a Hèrcules en el «Centre Excursionista de Catalunya».

El Museu Arqueològic Provincial instalat en l'antiga Capella de Santa Agata, Esglesia de la Real Casa d'Aragó, d'istil ojival (XIIIe sigle) amb notables exemplars: sarcòfacs romans, estatua grega, baixos relleus, tapiços, etz.

En fi, tot allò que es una deixa que'ns pertany i que devem llegar íntegra a nostres successors, després d'haver-hi begut en patriótica delectança, el nèctar de la tradició: tot allò, resta un xic massa oblidat, bons Catalans, resta un xic massa oblidat i no deu haver de restar-hi, o lo que es pitjor: resta oblidat per nosaltres els Catalans, entant que alemanys, francesos, anglesos i de tot arreu, van coneixent-ho més que nosaltres, estudiant-ho i analitzant nostres documents de l'època mitgeval, que tan abonden, com no n'abonden en cap més altra nació.

I allà, allà devem coneixer-la nostra ciutat, nosaltres, i els que la visiten deuen admirar-la.

F. PINEDA I VERDAGUER

Teatres

Una esplicació. Ateneu obrer del districte II: «Niona», Rondalla en tres actes d'En Pere Boquet, amb il·lustracions musicals d'En Llorenç Carbonell.

HO havía de dir un dia que la quietut d'aquestes cròniques estava relacionada amb la resolució de no ocupar-me de res més que de Teatre Català. Ara per ara, RENAIXEMENT ho exigeix, ja que segueix principalment la tasca patriòtica i la dramàtica, fora la nacional, te per als nostres llegidors un interès ben relatiu.

I ens trovem en que'l via-crucis del Teatre Català fa enmudir aquesta secció fins que venen engrunes que hi donen tema.

«Niona» es ben bé una equivocació escènica; com si l'autor hagués volgut endiumenjar una cosa, ben enfarvalanada, peró cuidant poquissim l'assumpte, qu'es ben minso i d'un encarcarament fals i per arrodonir-ho, a estones, sentint-se la cantarella d'uns versos d'aquella mena que ja no hi creu ningú, ni el públic. I es una llàstima, perque ha interessat

una pila d'elements que, posats en una producció més ferma, haurien donat un bell conjunt, i be ho feia esperar el nom d'En Boquet, tenint en compte que ja no's tracta d'una primera obra.

De totes maneres, sense volguer fer anar gaire el garbell de la crítica, es pot dir que la obra donava una sensació pintoresca i apesar de tenir poca passió, interessava bastant. La música es feta sense pretensions; en algún moment unes notes lleugeres de motius populars, la feien agradable.

L'interpretació, en conjunt, va anar mitjana i això ja es una alabança, perque l'enrenou era molt gran. L'«Esbart folk-lore de Catalunya» hi va conseguir els millors aplaudiments en una dança del segón acte.

Hauríem de parlar malament del decorat, pero val més callar en atenció a la bona fè de llurs autors i al poc profit materlal que'n deuen haver tret.

ANDREU MAURÍ

Acció Cultural

Conferencia a la Escola Catalana gratuita «Mossèn Cinto»

DIUMENGE passat, a la tarda, l'il-lustre president de la Unió Catalanista Dr. Martí i Julià desenrotllà en aquest Centre de Cultura la seva anunciada conferencia *Els bons modos*.

Després d'un breu exordi en el qual posà de manifest el goig que havía sentit de poguer cedir an el prec que, en nom de la entitat. li feu el nostre company Ballester per a que tractés tant interessant tema; i d'expressar la seva afició a la mainada que, de no haver seguit la carrera de medecina, l'hauría portat a pendre la del magisteri, passà a descapdellar la conferencia, amb aquella senzillesa i aquella erudició que'l feien ésser comprés pels petits i escoltat amb fruició pels grans.

Els bons modos, vingué a dir, no són solament aquelles reverencies, aquelles paraules de cortesía, aquelles salutacions que's fan i que's diuen per a seguir lo que ordena un tractat d'urbanitat. Responen a més: a la bondat de l'esperit; i tenen més trascendencia: s'han de demostrar no sols amb les persones, sí que, ademés també, amb els animals, amb les plantes, amb els obgectes tots que'ns rodegen i que formen—amb els homes—una part integrant del cos social. Aixís, un noi, un home qui no hagi rebut instrucció en col-legis, al qui no s'hagi ensenyat a saludar llevant-se el barret, qui no sàpiga encaixar amb cortesía, pot, emperò, estar altament posseít de *bons modos,* a causa de que'l seu esperit es bo, de que's bo el seu cor, de que aqueixa bondat li fa estimar els altres nois i els altres homes, i respectar i estimar totes les coses de la Naturalesa, fent-se compassiu per als febles i amable i sociable amb els forts, els quals ho són, de forts, precisament perque tenen bondat de cor, d'esperit, i es per això que tenen bons modos exterioritzats, o no, segons que an aquella bondat se l'hagi conresada, o no, amb una sòlida educació,

Posà infinitat d'exemples, entre els quals no podem sostreure'ns a procurar estargir el que tant bellament descrigué de l'home vell, captaire, al qual els desposseits de *bons modos* tracten de gandul; mentres que'ls qui en tenen, el compadeixen perque són forts i s'hi veuen al contemplar el feble qui, anc que sigués gandul, anc que pel seu mal cap hagi tingut d'arribar a la pena de no tenir taula aont menjar, llit aont geure, familia amb qui relacionar-se, i precisament perque ha estat feble ha devallat fins ont es troba, al rebre una almoina, al sentir del caritatiu una paraula de conort, revifa el seu ésser fins a il-luminar-se aquella vida que va a la posta i qui sab si, al morir als pocs dies, recordarà la bondat, els *bons modos* de l'infant qui l'aconortà amb mots de pietat per sa feblesa, amb diners de guriment per sa pobresa immensa, per sa carencia de béns materials.

Evidencià la necessitat d'esser ben parlats, de presentar-se bé, nèts, de fer-se agradables an els consemblants i sostingué la no menor que té el qui té bons modos, d'avisar al qui no'ls tingui, fent-li veure el seu mal procedir, el seu mal parlar.

Acabà en brillants parrafades demostrant que dins de Catalunya sols son bons els Catalanistes, i entonant un himne a la excelsa llibertat de la Patria per a la qual devem treballar tots amb *bons modos,* es a dir, amb expontania exteriorització de la bondat més sublim dels sentiments del cor.

La concurrencia que omplenava de gom a gom el local, aplaudí sorollosament al conferenciant en obsequi an el qual, els nens i nenes del *Chor Infantil Mossèn Cinto* cantaren tres belles composicions i acabaren amb *Els Segadors,* escoltats a peu dreu i chorejats pel públic enmig d'entusiàstics visques a Catalunya.

VAB.

PRO CATALUNYA

Tot el poble Català reunit al Teatre del Tívoli contra la provisió de Notaríes

MOLT abans de la hora anunciada, una multitut conscient i entusiasta omplí de gom l'espaiós teatre Tívoli de nostra ciutat. Per l'ambient fluctuava una protesta viril, enèrgica, contra la nova befa del Poder central, que'ns ve a recordar nostra humiliant condició d'esclaus, i en tots els rostres es llegía un desig fervent de revolta i una afirmació de Catalanitat precursora del triomf.

Al gest del centralisme, tot Catalunya ha contestat amb sa presencia al meeting i ovacionant als oradors. Ara an aquests toca ésser els mandataris de la voluntat Nacional Catalana i a Catalunya exigir d'ells la conducta que requereixen les actuals circunstancies, o en altre cas gravarlos-hi en el front la paraula *traidor*, si ses paraules no passen d'esser paraules.

Aquest era l'ambient que's respirava i el desig fervent de la multitut que acudí al meeting. I exposat el sentir del poble, anem a ressenyar les paraules dels oradors.

Amb puntualitat ocupen l'escenari En Lluis Domenech i Montaner, acompanyat de personalitats rel-levants de totes les manifestacions Patries: política, arts, lletres, lleis, etz., etz. La Unió Catalanista hi està dignament representada per sa Junta Permanent, la qual hi es per son President el Dr. Martí i Julià acompanyat d'En Antoni Colomer i En Josep Rodergas i Calmell.

Nostre estimat amic En F. Culi i Verdaguer llegeix les adhesions que renunciem a detallar, car elles enclouen a tot Catalunya.

Tot seguit la Presidencia cedeix la paraula a l'estudiant de la Facultat de Dret

En Lluis Massot i Balagué, qui parla en representació de l'Associació Catalana d'Estudiants.

Evoca el recort gloriós per a Catalunya del local que una volta més ha aplegat al poble de Catalunya en defensa de sos drets, i a la crida d'avui, a la qual tant entusiasticament haveu respost, no hi podíem faltar els estudiants, car nosaltres anem al davant de la joventut intelectual.

A les nostres exposicions i protestes no se'ns ha contestat; les grans corrents d'opinió que com la nostra arriben a les grades del poder, se'ls contesta amb el menyspreu, i jo tinc que dir que tenim ganes d'esquinsar les nostres exposicions i recorrer a altres procediments més eficaços.

En pro del progecte hi està son desditxat autor, dos notaris de Madrid i la fam de quiscuns aspirants, i en contra tot Catalunya, movent-se els uns, potser guiats per l'amor propi del ministre i els altres per l'amor a Catalunya, i jo crec que valen molt més les aspiracions nobles de Catalunya que'ls interessos d'uns quants aspirants que si algún fos fill de Catalunya mereixería nostre despreci, car es un traidor de sa Patria. (Ovació).

En el meeting de la Sala Imperi un home representatiu va dir que ell estava disposat a arribar fins a la obstrucció per a obtenir el triomf de Catalunya; si això arriba, tots devem estar al seu costat, amparant-lo en el compliment del deure i més que ningú els estudiants, car nosaltres i la joventut tota, devem oferir-ho tot per la causa de Catalunya i assegurar aixís el triomf de la Justicia. (Grans aplaudiments).

En Pere Corominas.

Al avensar-se el digne diputat de Barcelona ressona arreu una ovació grandiosa, apaibagada la qual comensa el seu discurs.

Explica l'origen de la comunitat de sentiments que han congregat en un mateix aplec a totes les forces de Catalunya, que no es altra cosa que la vida de nostre Dret amenaçat de mort per la força absorvent del poder atentatori sempre a la personalitat de Catalunya.

L'espectacle hermosíssim d'un poble que lluita per son Dret i Justicia davant la intransigencia suicida del centralisme, pot esdevenir en convertir-se en temible.

Davant de la protesta unànim de Catalunya, sols s'alça la burocracia humiliant, i davant d'això ningú pot titllar-nos d'impacients, car no es possible tolerar imposicions ni atentats a nostre esplendorós Dret civil.

No podem ni volem seguir amb procediments dilatoris, car nostres aspiracions son de justicia i aquesta no admet altra cosa que son recte compliment.

Amb sa peculiar elocuencia fa una brillant defensa del notari Català, en qui devem reconeixer i venerar el sacerdot fidel de nostre Dret que malgrat els doscents anys que ha estat interrompuda la creació de normes jurídiques no ha mort mercés al notari que ha transformat en formes jurídiques aquelles necessitats sentides pel poble que a ell ha acudit.

Fa un repàs de la tasca dels Governs centralistes atentatoria en tots moments a nostra Patria i davant de la qual al protestar-ne sols se'ns respón que atentem a la integritat de la Patria. (Ovació).

Cal unir-nos tots per a fer compendre al govern que quan es tracta de Catalunya tots som un sol i que pot arribar el dia que'el sentiment Català, exasperat al mancar-li la vàlvula d'expansió, es rebeli contra tot amb aital força, que ni la llei ni la força de les baionetes sien prou per a contíndre'l. (Grandiosa ovació).

I per això, quan se tracta de la llibertat i el Dret civil de Catalunya, devem unir-nos en estret abraç de germanor. (Grans aplaudiments).

En Joan de Deu Trias i Giró

El docte catedràtic de Drets exposa la conveniencia de defensar el plet de les notaríes amb tot l'entusiasme que calgui.

Llegeix alguns dels extrems del Decret del senyor Barroso, fent resaltar tota la gravetat que tanquen, i per altra banda la ignorancia que demostren del nostre Dret civil.

Després en parrafades molt atinades i justes, fa una crítica dels propòsits del Govern que per a sortir del pas vol arreglar la qüestió tenint en compte els interessos d'uns quants, contra els interessos de Catalunya que té tota la raò i que perque la té se la farà valguer.

Defensa el Notariat Català, el qual és una de les majors garantíes familiars dels Catalans, contra les intromissions dels que, encara que encarregats de bona voluntat no podríen complir a conciencia per no conèixer l'ambient en que haurían d'actuar.

El nostre Dret—diu l'orador—no es alguna cosa artificial nascuda de generació voluntaria dels Catalans.

Es quelcom que té la tradició en lo més fondo de la nostra ànima; quelcom que ha endinzat ses arrels en lo més íntim del nostre ésser. No es, doncs, l'atac d'ara, cosa que's pugui facilment deixar-se passar. L'agravi va a lo més fondo de la nostra constitució, a les arrels mateixes del nostre dret, expressió secular de la nostra existencia.

El discurs del senyor Trias i Giró es una raonada i eloqüent crítica del decret i una brillantíssima defensa del Dret de Catalunya, valguent-li al acabar una grandiosa ovació.

En Francesc Cambó i Batlle

(Es ovacionat).

Ciutadans: Per temperament, jo no so revolucionari. Poques vegades, en ma vida, he pronunciat la paraula intransigencia sense censurar-ne'l concepte. Peró ara, en aquets moments, en el plet dels notaris, sí, crec que la intransigencia ha d'esser la nostra norma de conducta. (Molt bé, molt bé; aplaudiments). En moltes coses se pot i a vegades se deu transigir, peró en qüestions que afecten al dret civil i a la nostra llengua, la transigencia equival a la traició. (Grans aplaudiments).

Fa una brillant descripció de lo que es nostre Dret aportant infinitat de detalls que porten a l'auditori la convicció que sense ell no subsistiría Catalunya.

Destruir el caràcter genuinament Català de les notaríes es per a Catalunya un atac més greu que tots els altres atacs del transcurs de la Historia.

En les lluites religioses, les més temibles de totes, quan un poble ha conquistat un altre poble de religió distinta, ens diu la historia que ha enrunat els temples del país dominat, que ha mort als sacerdots, que ha privat les manifestacions externes de la religió.

Peró, mai per mai s'ha donat el fet monstruós de que ordeni al poble vensut a servir-se per a les seves necessitats religioses dels sacerdots de la religió contraria.

Doncs, bé, ciutadans: això es lo que's tracta de fer.

(Una ovació aixordadora, que dura llarga estona i que obliga al senyor Cambó a saludar repetidas vegades, corona el seu magnífic parlament entre mig de visques a Catalunya.)

En Francisco Layret

Els nostres adversaris diuen que's tracta sols d'una mera qüestió burocràtica, pero lo cert es que es un nou episodi de la lluita entre'l dret civil de Catalunya i el de Castella.

No's tracta d'una qüestiò que afecta sols als tècnics, sino que afecta a la vida de tot un poble, a l'ànima de Catalunya.

Els atacs comensaren pel decret de Nova Planta: se comensà amb la qüestiò judicial, seguí després contra la manifestació de la darrera voluntat, imposant que no's pugui fer en la nostra llengua.

Afectant aires de superioritat, ens diuen que'l nostre dret està deturat de fà dos sigles, iens ho diuen els que'ns han privat de orgue llegislatiu per a renovarlo! (Grans aplaudiments).

Si vingués ara una contínua mixtificació, falsificació del nostre dret, que no es foral, sino propi i ben propi (molt bé, molt bé), quedaría reduit a fórmules vagues que'l vent s'enduría; (molt bé, molt bé), a una parodia de dret Català. I al cap de temps ens diríen: qué defenseu? No veieu que'l vostre dret no es rès?

Per aixó ens hem d'unir tots en la defensa del dret, tant els que creuen que s'ha de mantenir el dret tradicional, com els que creiem que ha d'ésser reformat, però que la reforma ha d'ésser cosa nostra, cosa del ciutadà assessorat pel reflexiu, pel tècnic, pel llegislador, empapat del sentir del poble. (Aplaudiments).

Se tracta ara de demanar que's derogui 'l decret den Barroso: si per dissort l'èxit no'ns acompanya, la paraula no serà dels oradors; la paraula serà del poble de Catalunya.

(Aplaudiments que duren llarga estona).

En Narcis Verdaguer i Callis

El dia 2 de juliol de 1911—començà dient —va publicar-se a la «Gaceta» un R. D. compost d'una colla d'articles, tretze, número de mal fat (rialles) i dintre seu, amagat entre'ls vuit primers i els quatre darrers articles, hi havía l'article nové que les oposicions per a proveir les notaríes vacants, d'ara en avant, se celebrarían a Madrid.

L'acte era vergonyant, traidor com la fiblada de l'escorçó; mes no'ns trobà adormits.

Cent veus s'aixecaren, dient al Govern: «aquest benefici, aquest obsequi que'ns feu guardeu-lo. No'ns serveix.

Ens causa danys immensos, ofèn la dignitat i els interessos de Catalunya. Ens ofèn p ens indigna. En nom de la salut del poble de Catalunya, retireu aquest decret. (Molt bé).

Diu el mateix decret que té per finalitat reformar els procediments notarials i evitar les molesties que's causen als opositors. Aquest argument es digne de la germandat de les dispeseres de Madrid. (Rialles i aplaudiments).

Davant la conducta del Govern, sorgeixen en l'esperit tots els duptes. Es que potser es una nova forma de traidoría, es que potser riuen quan nosaltres els diem que atenten contra'l Dret Català, perque aixó precisament es lo que volen... (Ovació.) Jo acuso al quefe del Govern d'un pecat anti-espanyolista. Avui, mentres per qualsevol motiu ens claven l'espanyolisme entre cap i coll, ens fan obra diametralment oposada. (Molt bé.)

Quant hi han veus d'agermanament, fa que en les actuals circunstancies, neixi 'l dupte de si aquestes veus son d'agermanament o bé son enganyois de sirena. (Grans aplaudiments.) Un comença a duptar si'ls braços que'ns allarguen des de Madrid son braços o bé tentàculs per a oprimir-nos... (Sorollosa ovació). Se comença a pensar, ciutadans, si en les cambres ministerials s'hi tornen a passejar els consellers de Felip IV i de Felip V... (Més aplaudiments). Se pensa si volen continuar persistentment la seva obra els autors d'aquella llei de jurisdiccions.., (Nous i sorollosos aplaudiments interrompen a l'orador).

Si aquests duptes van tornant-se cos, aleshores les ànimes Catalanes se redreçaràn obertes i al continuar la nostra obra, retornarem a tenir per concellers En Pau Claris i En Rafel de Casanova.

Grans aplaudiments ofeguen la veu de l'orador i ressonen arreu les grandioses estrofes de nostre Himne Nacional, cantat per tothom dret i la testa descoberta.

Restablert el silenci segueix el senyor Verdaguer:

Es precís que tota Espanya ho tingui entés i s'eviti una obra de catàstrofe. Pero si son desoits els precs, si's veu que la obra del Govern es conscient i meditada, flamegin els entusiasmes patriòtics, que s'aixequi tothom com un sol home, en sometent al crit de vía fòra els malfactors! i caigui la responsabilitat sobre'ls polítics que estàn apoderats del Govern. (Gran ovació i visques a Catalunya).

En Manel Folguera i Duràn

Han parlat els professionals det dret; ara tiarlo jo, sense més bagatges que l'amor a Ca-

talunya. Aquí s'han confòs en un mot de santa intransigencia tots els parers i totes les gammes.

Els atacs a la llengua Catalana quan el començament del Teatre Català, aquell decret den Romanones sobre la doctrina cristiana, aquella llançada de la llei de jurisdiccions, com si'ns volguessin fer callar perque encara volíen atropellar-nos més, aquella resistencia a les Mancomunitats, que seràn, hi ha que dirho, serà la Diputació de Catalunya, son les malles de la cadena que arroceguem.

Se veu que estem en plena conquesta, qu encara estem per colonitzar. (Aplaudiments). Ja ho saben a Madrid els perjudicis immensos que'ns causa'l Reial Decret. ¡Si precisament per això ho fan! (Aplaudiments). Per això resistim i no estem disposats a abandonar la resistencia. (Molt bé).

Els telegrames i exposicions son iuútils: no'n fan cas. I jo pregunto: què hem de fer? Si la ferida és tan fonda, no hem de demanar als diputats i senadors que no deixin passar això sense retirar-se del Parlament? (Sí, sí; llarga ovació).

Jo no so obstruccionista, pero si'ls diputats troben un medi de destorbar la vida del país; si'l troben, que l'apliquin: Si'l parlament espanyol respecta la vida espiritual de Catalunya, que segueixin treballant per Espanya; si no, que se'n vagin. (Aplaudiments).

Pero pensem que s'han d'apoiar sobre les nostres espatlles. Per això precisa la unió.

A cada dos per tres, venen a Barcelona ministres i exministres, i nosaltres, com badocs, mirem i sembla que no sabem fer res sense que'ns facturin un personatge de Madrid. (Rialles).

El poble Català ha d'exigir que se'l respecti.

S'ha parlat de veus amigues, de veus de confraternització amb regions de fora Catalunya. Tant debó! Pero crec que son poques aquestes veus. Si la qüestió's posa al Parlament ja veurem quins son els amics i quins els enemics. Als amics, ens treurem el barret: als enemics els posarem una barrera infranqueiable. (Aplaudiments).

Fa pocs díes una institució Catalana, creada per la gloriosa Diputació de Barcelona, donava unes normes per a unificar l'idioma. Al igual que l'Institut d'Estudis infiltra la convicció de la unitat de la ortografía, es precís que una junta o lo que sigui, unifiqui 'ls nostres sentiments per a que, contra 'ls atacs de Madrid, pugui oposar-s'hi amb pit ample tota, tota Catalunya.

(Gran ovació i aclamacions).

Final

El president del miting senyor Domenech llegeix la present conclusió que es aprovada entre aclamacions i crits de Visca Catalunya!

«En estricte compliment de la llei general, la provisió de notaríes vacants a Catalunya i demés regions de dret especial, s'ha de fer precisament dintre del seu territori.»

A la sortida, una generació immensa seguí cantant «Els Segadors» fins davant de l'Hotel Colón, aont i en llaor del senyor Dato i Iradier esclatà en grans xiulets i moris a l'autor de la primera punyalada al Dret Català.

La xiulada fou grandiosa, tant grandiosa com monstruós l'atac a nostra vida nacional, iniciat per l'homenatjat ex-ministre.—X.

L'espai que s'emporta la ressenya del meeting de les Notaríes, ens obliga a deixar per al número vinent la continuació de «Coses de l'Ampurdá», del fervent poeta En Ramón Masifern.

CORRESPONDENCIA

REDACCIÓ:

R. G. C.—En el número vinent tindrem el gust de publicar-ho.

R. B.—Queda en cartera.

A. C.—A nosaltres ens agrada; pero cal reconeixer que degut al seu caracter particular estaría mancat d'interès per a la majoría dels nostres llegidors.

Ll. G. Ll. i B.—Anirà.

E. G. i C.—El guardem en cartera.

F. A. i C.—Quedem esperant això que'ns promet amb excessiva modestia. No publiquem aquella lletra perque l'actualitat de l'incident ja es passada.

RENAIXEMENT prega als seus col-laboradors — per a simplificar el treball de correcció—que facin la mercè d'ajustar els escrits a les normes ortogràfiques de l'«Institut d'Estudis Catalans».

GARBELLANT

Dedicat als sentimentals:

«Canteu al Senyor un càntic nou» que sigui una lloança a la amistat ilimitada.

Buby era gran amic del qui fou En Segimón Moret, hoste de la seva casa—conten les cròniques—i a tal extrem li portà afecte, que, des de que morí l'il-lustre patrocinador de la llei de jurisdiccions, la seva faç era entristida, delguent-se de la poca atenció guardada a la memoria del difunt. Darrerament, l'angoixa li feu perdre la gana de menjar i la de viure, i morí quietament com un geni ignorat. *Buby* era l'únic que l'hauría acompanyat en el famós desert? Es ben bé un enigma. Pot dir-se perxó qu'el seu afecte pagat amb llur vida, mereixería son enterrament en el mateix sepulcre del gran espanyol, com altres *Amantes*, si no fos que, *Buby,* fidel, agrait, el millor company, era gós, res mes que un humil *quisso* de bona casa... del qui fou En Segimón Moret. (Q. A. C. S.)

≋

Ho haviem gastat tant allò de Cavite, Santiago, Barranco del Lobo i tota la llista interminable de *hechos gloriosos* del exèrcit espanyol, que be'n teniem ganes de cantar una victoria.

Els diaris ho van dir seriosament: que les tropes havien entrat a la plaça de Tetuan, sense disparar cap tret, regnant-hi la tranquilitat més absoluta. Efectivament, nosaltres hi varem anar a pendre el sól, el mateix día de la noticia, i les palmeres es gronxaven en senyal de sumissió.

Un amic nostre ens assegurava, que aixó d'entrar en una plaça quan no hi fan la contra, era tant vell com la historia de Tartarín, però l'amic, no sab que qui no s'acontenta, en aquest món com en l'altre, es perque no vol.

≋

En Romanones, al fer publicar la darrera combinació de càrrecs va declarar que li sabia greu no haver pogut complaure més nombre d'amics.

Aixó rai, que'ls envíi a la Canadença, que no haurà de fer venir xinos per a acabar les grans obres de Lleida.

≋

I ara que parlem de xinos.

Els radicals d'aquell imperi han triomfat en un districte importantíssim, segons asseguren els diaris. I nosaltres trovem, que justament aquest cop, han trovat la victoria allà ont la mereixen els radicals.

≋

Amb motiu de la entrada de las tropas espanyoles a Tetuàn el bajà de dita població moresca—qu'es un moro amb tota la barba—dirigí als presos deslliurats—*con motivo de tan fausto acontecimiento*—una eloqüent arenga en la qual, entre altres coses, els digué:

«Que España era nación fuerte y magánima, siendo hermanos los moros de los españoles».

El senyor bajà es un gran bromista; pero aixó de *hermanos* sense esser bajàs ja fa molt temps que nosaltres ho sabem.

≋

Llegim a *La Vanguardia* en sa correspondencia de Salamanca:

«En el Seminario Conciliar inauguró el general Ochando la Escuela militar».

Ara si que'ls moros poden estar contents, car els *fieros guerreros* de Salamanca cada bala que tirin portarà cent díes d'indulgencia, gracia que qensa demanar aquell clergue, de *voz avinagrada*, conegut en el món profà per mossèn Pollastre.

≋

En un banquet celebrat per els que encara van bruts de cals, guix i ciment, En Lerroux, actual financier i ex-trinxeraire, va dir que Barcelona era l'arxiu de cortesía i els lerrouxistes teníen la clau.

Suposem que devía confondre l'arxiu de la cortesía amb la caixa de la Ciutat, que d'allò si que'n tenen la clau i que prou ens en hauríem de dar vergonya.

≋

Recomanació caçada al vol en el miting de les Notaríes:

«No donguis pas cap crit subversiu: a lo millor et penses que't volten persones I veus un policía».

≋

Dos matalassers detingueren al sortir del miting un company nostre i el portaven agafat per els braços.

Reflexió inmediata:

Lo mes greu de que a un el detinguin es la vergonya d'haver d'anar de braçet amb els castellans.

NOVES

Els que vulguin enquadernar la col-lecció de RENAIXEMENT de l'any 1912 podràn remetre-la, inclòs índex, a la nostra Administració junt amb 2'50 pessetes, que es l'import de la enquadernació. inclòs tapes.

Els que sien de fora de Barcelona, els preguem encarescudament es serveixin indicar el conducte de retorn, car nosaltres no acceptem cap responsabilitat en cas de pèrdua.

* * *

La Unió Nacionalista Radical ha adressat al senyor President de l'Ateneu Sindicalista el següent comunicat:

«La Unió Nacionalista Radical, i en representació seva el Consell Directiu, té una veritable satisfacció en felicitar-vos per l'organització del cicle de conferencies que lo més selecte de la intelectualitat Catalana començarà aviat a donar-hi, així com també pel fet d'usar la llengua Catalana co-oficialment en els manifestos i actes de propaganda d'aquest Ateneu, trasmetent-vos a l'ensemps l'esperança de que ben tost serà l'única que la vostra entitat fassi servir en lo que a Catalunya se refereixi.

Visqueu molts anys per a Catalunya i la Llibertat.

Barcelona, 19 de Febrer de 1913.

P. A. del C. D,, Manuel Gilabert.»

* * *

El «Foment Autonomista Català» organitza per al diumenge dia 16 de Març una gran festa a benefici de l'Escola Catalana Mossèn Cinto.

Aquest acte promet revestir excepcional importancia puig se compta amb l'assistencia de les personalitats del Catalanisme, que, així, volen rendir tribut a l'ensenyança Catalana, base fonamental de la ressurrecció de la nostra Patria.

* * *

Viatge a Valencia.—Regna gran entusiasme entre la colonia valenciana amb motiu de viatge col-lectiu a la ciutat del Turia, organitzat per la *Joventut Valencianista* d'aquesta ciutat.

Al local social de dita entitat (Tallers, 68 bis) es facilitaràn detalls de dita excursió.

* * *

Casal Nacionalista de Sant Martí.—Amb aquest títol ha quedat constituída la nova entitat nacionalista de les barriades obreres de Sant Martí, Clot i Camp de l'Arpa, de que parlàvem la darrera setmana.

La reunió de constitució, en la que's donà lectura dels Estatuts hi assistí un nombrosíssim estol de nacionalistes de dites barriades, prenent-se entre altres acorts el d'enviar una patriòtica adhesió al miting de les Notaríes celebrat diumenge darrer.

La tasca que té en projecte la naixenta entitat, qu'es la de propagar els ideals nacionalistes-socials de la benemèrita Unió Catalanista, no dubtem que trobarà bona acullida entre els elements avensats d'aquelles industrials barriades.

* * *

Per a propagar l'assistencia al Concurs Català de Sports d'hivern que organitza anyalment el Centre Excursionista de Catalunya, s'ha repartit profusament un elegant fascicle, il-lustrat amb interessants gravats dels concursos celebrats anteriorment i dels valiosos premis qu'en el pròxim s'adjudicaràn.

Enguany dit Concurs tindrà lloc a la Vall de Ribes.

El Monument a Mossèn Cinto

El progecte d'erigir un monument a la memoria del gran poeta En Jascinto Verdaguer Pbre., creiem que mereixerà l'apoi de tots els bons catalans, els quals voldràn contribuir ab el seu esfors material a' que dita obra sigui digna del qui va dedicada.

La llista de suscripció continua oberta en les nostres Redacció i Administració, pregant a tothom qui vulgui contribuir-hi ho fassi lo més prompte possible.

Imp. CATALONIA.—Montesión, 23. —Telèfon 1748